

پرسه‌کانی هونەری شیوه‌کاری و په‌یه‌ندی هونەرمەندانی تاراوگە له‌گەڵ هونەرمەندانی ناوه‌وه.

دیماڤه له‌گەڵ هونەرمەندی شیوه‌کار جاسم غه‌فور.

ناماده‌کردنی: سیروان سه‌پان

سیروان سه‌پان: خۆتمان پین بناسینه، ناوی سیانی و ساڵ و شۆینی له‌دایکبوون، چ سائیک وه بۆچی له‌ کوردستان دەرچوویت؟

ناوم جاسم غه‌فوره ساڵی 1971 له‌ شارۆچکە تەوتیله له‌دایک بووم، خۆیندی سەرته‌باییم له‌ تەوتیله و خۆیندی ناوه‌ندییم له‌ هه‌هه‌بچه تەواوکردوه. ساڵی 1984 له‌ په‌یمانگای هونەر‌جوانه‌کانی سلیمانی وه‌رگیرام و ساڵی 1999 به‌شی هونەری شیوه‌کاریم له‌ په‌یمانگا تەواوکرد. پاش تەواوکردنی خۆیندی، له‌ چەند چالاکای هونەری و پینشاتگادا به‌شاریم کردوه دوو پینشاتگای هاویه‌ ش و چەند چالاکیه‌کی هونە ریشم له‌ سەنتەری به‌رگری له‌ مافه‌کانی منالان له‌ کوردستان ریکستوهه. ساڵی 1994 وه‌ک مامۆستای هونەر دامه‌زرام پاشان له‌ قوتابخانه‌کانی: نه‌جمه‌دی خانی سەرته‌بایی له‌ خورمان، دیکۆنی سەرته‌بایی، ناوه‌ندی هه‌لوان، خانه‌ ی نه‌وجه‌وانانی کاریزه‌وشک، قوتابخانه‌ ی نه‌زمیری سەرته‌بایی له‌ سلیمانی وانه‌ی هونەرم ووتوه‌تەوه‌وه له‌ چالاکیه‌کانی سالانه‌ی قوتابخانه‌کاندا به‌ نه‌جمه‌بایی ژۆر به‌رزوه به‌شاریمان کردوه.

مانگی جهوتی 2000 به‌هۆی نا‌نارامی هه‌لومه‌رجی سیاسی، کوردستانم به‌جیه‌بشت و له‌ وولاتی به‌ ریتانیا گیرسامه وه و تا ئیستاش له‌ به‌ریتانیا نیشته‌جیم، هه‌ر له‌گەڵ گه‌بشتیم له‌ هه‌وتی په‌رپیندان و پینشختنی توانای هونەریمدا بووم وه له‌و نیه‌وشدا له‌ پینکینانی دوو گروپی هونەری (تراڤینگ لایت Travelling Light و تۆنگ جۆرنی هۆم Long Journey Home) دا رۆتی سەرکیم بووه که پاشان چەندین چالاکای و پینشاتگای هاویه‌شمان له‌ به‌ریتانیا نه‌جماد، ساڵی 2008 خۆیندی هونەریم له‌ زانکۆی داربی Derby به‌شی هونەر جوانه‌کان تەواوکردوه. دواترین چالاکای هونەریم به‌شاری کردیم بوو له‌ پینشاتگایه‌کی هاویه‌ش له‌ زانکۆی ترینت نۆتینگهام Nottingham Trent University که من به‌ ئینستوتیشتیک به‌ ناوی "سه‌فریک له‌ نازار" به‌شاریم کرد.

سیروان سه‌پان: باسی ژمانی هونەریمان بۆ بکه، روونی بکه‌روه که چي تۆی کرد به‌ هونەرمانه‌ند؟

جاسم غه‌فور: پینش نه‌وهی بچمه قوتابخانه، ده‌چومه دوکانی مام فارسی کلاش دروستکه‌ر که به‌رامبه‌ر دواناوه‌ندی تەوتیله بوو، مام فارسی پیاویکی ژۆر رووخۆش بوو که ژۆریه‌ی منالان که به‌و کۆلانه‌دا ده‌رۆشتم سەردانیان دکرد و نه‌ویش به‌روویه‌کی خۆشه‌وه لای خۆی دایدیدیشاندین و قسه‌ی خۆشی بۆ ده‌کردین.

رۆژگیان چەند په‌رکه‌گه‌زی لولکراوم له‌ کونجیکی دوکانه‌که‌دا بیینی و روخسته‌تم له‌ مام فارسی خواست که سه‌پریان بکه‌م. وینه‌کان به‌ ده‌ستی قوتابیانی دواناوه‌ندی تەوتیله بۆ تاقیکردنه‌وه‌ی هونەر کیشراوبوون، که ژۆریه‌یان سروشتی شاخوی هه‌ورامان و که‌و و خانووی له‌سه‌ریه‌کدروستکراوی تەوتیله بوون، ده‌ستم کرد به‌ هه‌لداوه‌ی دانه‌به‌دانه‌یان که بۆ نه‌وکاتی مناییم جوانی وینه‌کان سه‌رسامیانکردم. پاش بیینی نه‌و وینه‌کانه‌ منیش ژۆر جه‌زم دکرد که وینه‌ بکیشم بۆیه هه‌ر په‌رکه‌ کاغه‌زیکم ده‌ست بکه‌وتایه وینه‌م له‌سه‌ر ده‌کیشا، (به‌کێ له‌وینه‌کان هی کاک کازمی برام بوو و که نه‌ویش نه‌وکات جه‌زی له‌ وینه‌کیشان و خوشنووسی بوو. هه‌ روه‌ ها کاک داویشم جه‌زی له‌ هونەر بوو، وه ژۆریه‌ی کاتی له‌گەڵ کاک نه‌جمه‌دین به‌سه‌رده‌بیرد که وینه‌کیش و خوشنووسی به‌توانا بوو که دواتر وینه‌کانی ژۆر کاربگه‌ریان له‌سه‌رم دانا).

نه‌مانه‌ سه‌رته‌بای سه‌فه‌ری هونەریم بوون تا چومه قوتابخانه‌وه له‌ویش مامۆستای هونەرمان مامۆستا عوسمان هه‌ورامی هاوکاریه‌کی باشی دکردین و به‌ هه‌وتی نه‌و توانی وه‌رشه‌یه‌کی هونەری ژۆر باش له‌ قوتابخانه‌ی سەرته‌بایی تەوتیله بکاته‌وه‌وه پینداوستی دارتاشی و سیرامیک و کاری ده‌ستی بۆ دابین بکات، به‌لام به‌داخه‌وه که ژۆری پینشه‌چوو شه‌ری عیراق ئێران ده‌ستی پینکردوو و تەوتیله هه‌ر زوو که‌وته به‌ر نه‌و شه‌ره و مه‌جبوو به‌ به‌جیه‌بشتنی بووین و ژۆر سوودمان له‌ وه‌رشه‌که نه‌بیینی.

پاشان هاتینه‌ شاری هه‌له‌بچه له‌وئ زیاتر خووم دایه وینه‌کیشان و کۆپیکردنی وینه‌ی فۆتۆگرافی که‌سوارو که‌سانی ناودار، هه‌رچه‌نده له‌ قوتانگی ناوه‌ندی که‌متر گرنگی به‌ وانه‌ی هونەر دهدرا، به‌لام وینه‌کانم پینشانی مامۆستاکان دده‌او نه‌وایش ده‌ستخۆشیان لینه‌کردم و زیاتر هانیان دده‌ام. هاوڕیکانیشم هه‌میشه باسی توانای هونەریمان دکردم و وینه‌م بۆ دروست ده‌کردن. پاش تەواوکردنی قوتانگی ناوه‌ندی ساڵی 1984 چومه په‌یمانگای هونەر‌جوانه‌کان، به‌شی شیوه‌کاری له‌ سلیمانی.

پینچ ساڵی خۆیندییم له‌ په‌یمانگای هونەر‌جوانه‌کان برکه‌یه‌کی ژۆر پر بایه‌خ بوو له‌ دروستبوون و په‌ره‌پیندانی که‌سایه‌تیمدا. نه‌و ماویه‌ جگه له‌ به‌رده‌وام خۆیندی هونەر و ته‌کنیکی هونەری شیوه‌کاری، هه‌رواش هونەر بووه ده‌رپه‌یه‌ک بۆ ناسینی چەندین نووسەر و به‌ره‌می نه‌ده‌بی و سیاسی جیهانی و خۆیندیوه‌وه گفوتگۆکردن و داستاوه‌ستکردن. نه‌وکات ژۆریه‌ی قوتابیانی تیکه‌لی بژاکی نه‌ینی سیاسی و رۆشنبیری بوون و له‌و نیه‌ودا چەندین قوتابی له‌لایه‌ن رۆژه‌وه‌ ده‌ستگیر و نه‌شکه‌نچه دهران وه چەندینیش گیانیان له‌ ژێر نه‌شکه‌نچه‌ی درنانه‌ی رۆژمدا له‌ده‌ستا.

سیروان سه‌پان: نه‌گه‌ر بگه‌رینه‌وه رابوردوو به‌تایبه‌ت له‌ سه‌رده‌می رۆژی به‌عسدا، تیبینی نه‌وه ده‌که‌ین که پینشاتگان دهبوونه شۆینی گفوتگۆو مناقشه‌کردن لای بینه‌ران و هونەرمانه‌ندان له‌ رووی کاره‌که‌و نمایشکردن وره‌خه‌گرتن، به‌لام پینشاتگا ئیستا نه‌و گرنگیه‌ی نییه، بۆ؟

جاسم غه‌فور: سه‌رده‌مانیک پینشاتگان، نمایشه‌ شانۆیییه‌کان و چالاکیه‌ نه‌ده‌بیه‌کان مه‌یدانیک گرنگی ناماده‌بوونی جه‌ماوه‌ری بوون بۆ لێدان و چالاکای تواندن له‌سه‌ر پرسه‌ سیاسییه‌کانی کومه‌نگه‌ی کوردستان. شتیکی به‌لگه‌ نه‌ووسته که نه‌و کاته‌ی مه‌یدانه‌کانی خه‌باتی ناشرای جه‌ماوه‌ری روویه‌رووی داپنوسین و خه‌فه‌قان ده‌ بئه‌ وه، ئیتر هونەر و نه‌ده‌ب ده‌بته نه‌و پانتاییه‌ی که مه‌غزاییه‌کی نه‌ینی ده‌به‌خشته نه‌و ناماده‌بوونه‌وه مه‌یدانه‌ نادیاره‌کانی چالاکای له‌به‌رده‌م خه‌لکا ناوه‌لاده‌کات، به‌وینیه‌ش نامادیه‌ی جه‌ماوه‌ری له‌ وه‌ستان و پووکانه‌وه ده‌پارێزێت. نه‌مه‌ خه‌سه‌له‌تیک میژووی هونەر و نه‌ده‌ب بووه له‌ هه‌موو سه‌رده‌م و برکه‌ میژوویییه‌کاندا. هه‌ر له‌مه‌ش وای کردبوو که نه‌رکه‌کانی کاری هونەری و مانا په‌نه‌انه‌کانی بینه‌ سه‌رپه‌ناو سه‌نگه‌ریک که له‌ناوبردنی بۆ رۆژه‌مان سه‌ختتر بێت. له‌و هه‌لومه‌رحه‌دا نرخی هونەر له‌ چوارچێوه‌ سیاسی و کومه‌لایه‌تیه‌که‌یدا

مانای پهیدا دکرک. نامادیی زۆرینهی خه ئک له کایهی سیاسیدا و برابووون به هاویشتی و هاوخهباتی لهگه ئ تیروانین و چیرۆی هونهری لهو سهردهمه دا په یهوه ندیکی گریندرابوان به یه کهوه هه بوو.

سیروان سه پان: له گهر رۆژگارک هونه رۆئی بهرگریکردنی بینینت نه مرۆ ئه وه زلفه یی نه ماوه. بێت وایه وه زلفه یی نوئی هونه ر له سهردهمه دا چیه؟

جاسم غه فور: ناشکرایه پ به پیتی ناوگۆری سیاسی و کۆمه لایه تی ههر کۆمه لگایه ک، شیوازی بیرکردنه وهو دونیاییی مرۆقیش ناوگۆری به سه ردا دیت و هونه ریش به هه موو قۆرم و بزاف و کاراکته ره کانیه وه ده چیه ئ ژیر کاریگه ری لهو ناوگۆرانه وه. له وهی ئیستا ده بیینی رهنگدانه وهی لهو ته وه ژمه یه له گوراکاری. ده کریت هه ریه ک له نیمه به تیروانینی جیاوازه وه لهو ناوگۆرانه بروانین، به لام به لای منه وه کاره که وا ناسان نیه که ته نه ا وهلامی راست یان هه ئه له به رده م ئه م پرسه دا دا بینین، به ئکو کاره که له وه زیاتر لیورده بووه وه خوینده وهی ده ویت. من وای ده بینم که لهو شیوازی خه باته یی که له هه فتاکان و هه شتاکاندا به روی هه بوو. هونه ریش وه ک پینداویسته یی که مادی و مه معنوی و به شیکی دانه برای لهو سه رده مه و مه یدانیکی لهو خه بات و بزوو تنه وه سیاسیه خۆی ده نواند. ئه رکه هونه ری و کۆمه لایه تی و سیاسیه که یی ئیستا هونه ر ده نگدانه وهی پرس و ویسته هه نوو که یه کانی نه مرۆیه. من به م قسانه م مه به ستم نیه به بالای ژبان و نا کار و ناستی بیرکردنه وهی لهو سه رده مه دا بلیه م، به ئکو ده مه ویت زۆر به سادیی و به کورتی جیاوازه کانی هونه ر له سه رده مه جیاوازه کاندای باس یکه م.

ئه گه ر بگه رینه وه بۆ پیناسه باوه که ی هونه ر ناوینه ی ژبان، لهو ساناتر وهلامی لهو پرسیا ره گریه مان ده ست ده که ویت. ئیستا ده بیینی شیوازی ژبان، کاراکته ره سیاسی و نابوو ری و رۆشیرییه کان و دامینه ی په یوه ندی ژبا ری کۆمه لگای کورده ستان له گه ئ دنیا ی ده ره وه دا ناوگۆریان به سه ره اتوه وه، هه تا پار ت وگرووپه سیاسیه کانی ش په یوه ندیان به جه ماوه ری کورده ستانه وه گۆراوه. ئیستا لهو پار تانه له ده سلان دان و له قۆناعی بهرگری نیشتمانیه وه گۆراون بۆ ده سلاتی کور دی و نه مه ش میکانیزه کانی په یوه ست بوون به پرهنسیبه کۆنه کانی پار تی خه ئک، ناوگۆریان به سه ره اتوه وه، هه رواش ئیستما مرۆقی کور دیش بۆ به پیرۆز کراوه کانی نه ته وه، خاک، نیشتمان وه ک خۆیان نه ماون، بۆیه ده رگریه ئوکان تاکی کور دیان له گه ئ پینداویسته یی کانی ژبا نی نه مرۆیی بووه و پرۆگه ده ته وه. لهو کاراکته ره تازه داسه پینرا وانه ی که سه رده می پاش جه نگه کان، کرانه وهی نابوو ری، رووخانی ده سلانه ناوچه ییه کان و جیهانی بوونی پیناسی هاو لاتی بوون له گه ئ خویدا هینا ون، هونه ری له به رده م ئه رک خۆنواند نکی نو ئ و سه رده میانه دا را گرتوه.

سیروان سه پان: پیتوایه له دونیا ی نه مرۆدا تابلو ده بیت چ خاسیه تیکی هه بیت بۆ سه رکه وتنی؟ یان تاییه ته مه ندییه کانی تابلوی سه رکه وتوو کامانه ن؟

جاسم غه فور: به رای من هه بوونی پیتوهرک و تاییه ته مه ندییه کی دیرایکرا بۆ ناسینه وهو ئرخانندی کاری هونه ری/ تابلو له سه رده مه دا چوارچیه یی جیا جیا له خۆ ده گریت، له ویش به پیتی ووانگه و ناستی ناسینی کاری هونه ری و سه رخانیه معریفییه هه ر کۆمه لگایه ک ده ستتیشانه م کریت. هه ئبه ته له کۆمه لگه رۆژئاوا ییه کاندای له م ئه رکی ئرخانده به ناستیک له ستانداریکی ته کنیکی و هونه ری گه یشتوه که پرۆسه ی خه ملان دن و ئرخان دن و پۆلین کردنی کاره هونه رییه کانی ناستر کردوه، به لام له ویش ته نه ا له دیدگای خواستی بازا ر و ده نگدانه وهی کاراکته ره سیاسی و کۆمه لایه تییه کانه وه خوینده وه بۆ تابلو ده کات. پینشت ئا مازم پیکره که ئیستا تابلو له قۆمه کلاسیکه که یدا ناسانیه ته وه، به ئکو کۆمه لیکه فاکته ری تری وه ک شیوازی نیشاندان، فاکته ری گێرانه وه، فاکته ری ده برین، تازه گه ری و دا هینان، ته کنیکی هونه ری، با گرا وندی معریفی تابلو و هونه رماند، ده ورکی گریگان له ئرخان دن و پۆلین کردنی کاره هونه رییه کاندای هه یه.

من تابلوی سه رکه وتوو یان کاری هونه ری سه رکه وتوو له چوارچیه یی توانای کاره هونه رییه که له وور و ژانندی پرسیا ر و هه ئرخانندی و ویستی ووتو و ژ و بیرکردنه وه لای بینه ران ده رخینم، هه ره وها هونه ریک بتوانیت له به ر زکرده وه و برده ییشه وهی توانای تیگه یشتن له نیشتا تیکا و لهو پانتا ییه معریفیه یی که له تابلو دا نامادیی هه یه کار له بینه رانی بکات و نامادیی بینه ران له پرۆسه ی کامکردنی نه خشی تابلو و نامانجیک که تابلو به دا وه یه ویه تی فه راهم بکات. بتوانیت له درێژ ماوا پرسیا رگه لیک لای بینه ر به جیهانی ت و بینه ر به ره رووی گفتوو گو یه کی خۆی ده ربیا ری پرسیک که تابلو نامانجه تی بکاته وه. تابلوی سه رکه وتوو ده بیت ره گی میژوویی و معریفی و نستانیکی هه بیت تا له دروستکردن و نه خشانندی میژوودا کاریگه رییت.

سیروان سه پان: ده ورتیت هیه پریدیک نییه بۆ به یه که وه به سته وهی هونه رماندانی کورده له ناوه وه ده ره وهی کورده ستان؟

جاسم غه فور: له م ده مه میژوویییه دا، میکانیزی زۆر له نارادان که ریکه له دا برانی فیزیکی و هونه ری و معریفی هونه رماندان بگریت. له وهی که جیاوازه و ده کریت هونه رماندانی که برکه یه کی میژوویییه دا

له یه کتر ته ریک و دا برا و بکات، تاییه ته مه ندییه کانی کۆمه لگاکان و ناستی کرانه وه و ورگرتنی هونه رماندانه لهو کۆمه لگایانه دا. پرسی هونه رماندانی تاراوگه له هونه رماندانی ناوه وه جیاوازه ، لهو کیشه و گره تانه یی که هونه رماندانی ناوه وه و ده ره وه له گه ئییدا به ره روون جیاوازه م، هه ره وها مه مه ته کردن له گه ئ پینداویسته یه هه نوو که ییه کان و ما مه ته کردن له گه ئ رابوردوو و یاده وه رییه کان بۆ هونه رماندانی تاراوگه جیاوازه. ده توانریت له مانه وه ک به شیکی له هۆکاره کانی دا برانی هونه رماندان له یه کتر سه یه ریکرین، به لام زۆر مه یدان تر هه ن که هونه رماندانی تاراوگه له گه ئ هونه رماندانی ناوه وه پیکه وه گریه دات و فرسه تی کاری هاو به شیان بۆ فه راهم ده کات.

جیاوازه کی تر که ده کریت وه ک فاکته ری دا بران چاوی ئیبه کی، روخسا رو شیوه یی ما مه ته کردنه له گه ئ پرسه کۆمه لایه تییه کانی لهو کۆمه لگایه یی که هونه رماندی تاراوگه بووی ئیوه ها تووه، سه یه ده کین که هونه رماندی تاراوگه بوو به حوکی دا برانی فیزیکی له کۆمه لگاکه ی، زیاتر وینایه کی رۆمانسیانه ی له رابوردوو خۆی و کۆمه لگاکه ی هه یه و که متر ده توانیت به کیشه و گره تانه کانی کۆمه لگای ئیوه ها تووی هه ستیا رییت، به لام هونه رماندانییک که له ناوه ون زیاتر له گه ئ کاراکته ری واقیعی کۆمه لگادا به ره روون و دیدگا و تیروانینیان بۆ گره ته هه نوو که ییه کان و پرسه کۆمه لایه تییه کان، کیشه معریفیه کان و ریکه ره نه کی و نه خلاقی و سیاسیه کان واقیعی تره. به لام خانی ئیکریدان و هاو به شی هونه رماندان پینو یسته له سه ر به ما ی هونه ری و پانته ره مرۆیی و کۆمه لایه تی و معریفیه کان دیا ری کریت و به و پینیه ش پرده کانی وه سلکردن و لیکه ه ئیکه ئیکانیان بنیات برین. هونه رماندان پینو یسته له پانتاییه کی گه و ره تری میژوویی و وه ک پینداویسته یی که ی هونه ری و کۆمه لایه تی له ده وری یه کتر کۆبینه وه تا بتوانن له پرۆسه ی بنیاتیانی کۆمه لگای مۆدیرن و مه یدان دا بریوونی هونه رماندان له پرسه کۆمه لایه تییه میژوویییه کان نامادییان هه بیت.

پیش

بازدان، ۱۰۰ به ۱۲۰ سم، نهگریلیک له سهر کانفاس، ۲۰۰۷ هه تاندانه وی یادموهریکان، ۱۰۰ به ۱۲۰ سم، نهگریلیک له سهر کانفاس، ۲۰۰۷

سیروان سه‌پان: بیروکه بته‌مای کاره، نه‌گهر دووکه‌س یه‌ک له‌دوای یه‌ک دوو تابلۆ نمایش بکه‌ن، وه نه‌گهر تابلۆکان له رووی ناوه‌رۆکه‌وه نزیک بن له‌یه‌کتر نایا نهمه نایبته دزینی معریفی، یاخود کۆپی کردنه‌وی کاره‌که له هونه‌رمه‌ندی تر؟

جاسم غه‌فور: نه‌گهر دوو هونه‌رمه‌ند یان چه‌ندین هونه‌رمه‌ند له‌سهر باب‌ه‌تیک دیاریکراو کاری هونه‌ری به‌ره‌م به‌ینن نه‌وه هیچ کیشه‌یه‌ک دروست ناکات وه هه‌تا نه‌گهر چه‌ندین روخساری هاویه‌ش له‌کارکاندا ناماده‌بیت. هه‌تیه‌ت زۆر هونه‌رمه‌ند هه‌ن به‌توانایه‌کی ته‌کنیکی به‌رزه‌وه کۆپی کاره هونه‌ریه ناو‌داره کانان ده‌که‌نه‌وه و ژبانی خۆیانی پیندایین ده‌که‌ن، نهمه‌ش هه‌رگیز نه‌یتوانیوه کار له‌ نرخی کاری کۆپیکراو بکات و له‌ نرخی دابه‌زینیت. به‌لام نه‌گهر پرسیار نه‌وه‌بیت که نایا نهمه دزینیه، به‌رای من وه به‌پینی نه‌وه نه‌زموونه‌ی که له‌ بزافی هونه‌ری له‌ به‌رتانیا به‌ده‌ستم هیناوه و له‌ زانکۆ وهرمگرتووه، نهمه به‌ دزین له‌قه‌نم نادریت و هیچ گره‌تیک له‌و باب‌ه‌ت‌ه‌م به‌دی نه‌کردووه، به‌لکو به‌ پینچه‌وانه‌وه له‌ خونه‌ندی زکۆدا قوتابیان زۆر هاند‌ه‌دان تا ده‌باری هونه‌رمه‌ندان تر بخونه‌وه‌وه شتیان لێوه‌ فیرین، بزائن چۆن و چ ته‌کنیکیان به‌کار هیناوه، بۆ نه‌وکاریمان نه‌نجام داوه وه له‌ کۆتاییدا چ هاوشیوه‌یه‌ک له‌ کاری قوتابیه‌که‌وه هونه‌رمه‌نده‌که‌دا هیه. نهمه وه‌ک ریگایه‌ک بۆ دۆزینه‌وه‌وه دا‌هینانی رنجه‌کی تایبه‌تی و نیشاندانی تایبه‌تمه‌ندییه‌ که‌سیکان هاند‌ه‌دریت. که‌واته هه‌تا نه‌گهر چوونه‌یه‌که‌ک له‌ چه‌ندین تابلۆدا هبیت هیشتا هه‌ر یه‌کتیک له‌ تابلۆکان هه‌نگری تایبه‌تمه‌ندی وه هیناوه توانای هونه‌ری خۆیه‌تی و له‌وانی تر جیاده‌کرتیه‌وه.

سیروان سه‌پان: ده‌وتیت هونه‌رمه‌ندان شیوه‌کار له‌ نه‌ورویا له‌ ریگه‌ی که‌نای ناسمانی رۆژه‌وه‌ گله‌بیان له‌ که‌نا‌ئه ناسمانیه‌ کوردیه‌کان ده‌ریه‌وه، چونکه زیاتر که‌نای رۆژ تیشی به‌سه‌ریانی کردونه‌ته‌وه‌وه کاره‌کانی پیشان داون؟

جاسم غه‌فور: ده‌بیت نه‌وه‌مان له‌یادبیت که‌ کاتیک یاسی کۆمه‌نگایه‌ک ده‌که‌ین که‌ له‌سیسته‌می بیرکردنه‌وه‌وه به‌رۆه‌بردنیدا که‌مترین گرنگی به‌ دوری هونه‌رنادات و هونه‌ر نامادیه‌ی له‌ بیرکردنه‌وه‌وه هه‌ره‌نگی گشتی کۆمه‌نگادا نیه، وه نه‌وه دامه‌زرانه‌ی که‌ گوايه بۆ نه‌وه کاره پینکه‌اتوون، که‌مترین ده‌سه‌لاتیان له‌ بریاره سیاسییه‌کاندا نیه، نیتر به‌و ییتیه‌ش شیوه‌ی وه‌لامه‌که ده‌گۆریت. نه‌گهر سه‌ریکی ره‌گه‌زی هونه‌ری له‌ بنیاتانی شوینه‌کان و نه‌خشه‌کیشانی شاره‌کان بکه‌یت، هه‌ژاریه‌کی بیۆنییه‌ی چیرۆکی هونه‌ری و نیساتیک له‌ عه‌ق‌لی ده‌سه‌لات و دامه‌زرانه‌کاندا به‌ ناسانی ده‌ستپیشان ده‌که‌یت. هونه‌رمه‌ند هیچ بوونیک و نامادیه‌یه‌کی له‌ دیزاین و پینخشستی شیوه‌ی بنیاتانی ژینگه‌وه شوینه‌که‌کاندا نیه. نه‌گهر هه‌له‌مه‌رجه‌که‌ له‌م تراژیدیا هونه‌ریه‌دا خۆ بنوینیت نیتر گرنگی نه‌وه گه‌تووگۆ و به‌سه‌رکردنه‌وانه‌ی که‌نا‌ئه‌کان ده‌چینه ژنر پرسیار. پینج وایه‌ که‌ که‌نا‌ئه ناسمانیه‌کان بلنگۆ نایدۆنۆچی پارته ده‌سه‌لات‌داره‌کان نه‌یتوانیوه‌ بینه‌ میده‌یا به‌ی نازاد ونستگه‌ی هونه‌رمه‌ندان ده‌روه‌ی بازنه‌که‌!! که‌نا‌ئه ناسمانیه‌کان ده‌توانن دوریکی کاریگر بگین له‌ ناساندنی هونه‌رمه‌ندان تاراوه‌گه‌ و پرۆژه هونه‌ریه‌کانیان که‌ فاکتوریک گرنگ ده‌بن بۆ ناساندنی هونه‌رو دوری پریایه‌خی هونه‌رمه‌ندان له‌ پینشه‌شکردنی رووبینایه‌کی شارستانی و مۆدیرن بۆ کۆمه‌نگا و گۆرینی دیدگا کۆن و باوه‌کان ده‌ریاره‌ی دورو نه‌خشی هونه‌ر و له‌ کۆمه‌نگادا. کاتیک هونه‌رمه‌ندان ده‌روه هه‌میشه پرۆژیان هیه‌ و دیانه‌ویت به‌ هونه‌ره‌که‌یان و بۆچوونه‌کانیان له‌ کرده‌ مه‌عریفی و ژباړه‌کانی کۆمه‌نگادا به‌شاریان هه‌بیت، ده‌بیت ده‌زگان و راگه‌یاندنه‌کان زیاتر باوش بۆ نه‌م نامادیه‌ی ناوه‌لایه‌کن و گرنگی به‌ کاره‌کانیان بدن و په‌یوه‌ندییه‌کی هه‌میشه‌بیان له‌گه‌ل دروست بکه‌ن.

سیروان سه‌پان: سالانه بۆنه‌وه هیستیشال بۆ کورده‌کان له‌ دوروه سازه‌کرتیت وه به‌شیک هونه‌رمه‌ندان شیوه‌کار له‌م بۆنانه‌دا به‌شاری ده‌که‌ن، به‌ پای تۆ بانگه‌یتشکردنی نه‌م هونه‌رمه‌ندان له‌سهر چ بته‌مایه‌که، هونه‌ری یاخود...؟

جاسم غه‌فور: نه‌وه بۆنه‌وه قیستیشالانه له‌ چوارچوویه‌کی به‌رتسه‌کی جیزیدا و له‌لایه‌ن کۆمته‌ی حزیه‌که‌انه‌وه سازه‌کرتین، نامانجیان هینانه‌سه‌مای کورده‌کانی تاراوه‌گه‌یه بۆ ستایشکردنی "ده‌سته‌وته‌کانی جیزب و سه‌رگه‌ده‌کان". نیتر ناشکرایه‌ کن ده‌بیت به‌شاری بکات و کن بانگه‌یتش بکرتیت. من له‌وچوارچوویه‌دا نه‌گهر بانگه‌یتش بکرتیم ره‌تی ده‌که‌مه‌وه. من وه‌ک هونه‌رمه‌ندیک ده‌مه‌ویت پیناسی ئینسانی هه‌تیرگم و نامه‌ویت تا ناستی نه‌ندامی حزب و نیتمای جزیی بچوک بکرتیمه‌وه. بۆیه نه‌وه نا‌هه‌نگ و سه‌ماکردنه بۆ دۆرا‌هه‌کانمان سوودیان نیه، ئینه‌ کاری زۆر گه‌وره‌مان له‌به‌رده‌ماده‌یه که‌ نه‌نجامیان میده‌ین تا له‌ کاروانی پینشه‌وتن شارستانیه‌تدا بوونمان هه‌بیت. هیوادارم نه‌وه زیاتر سه‌ما بۆ مردنی خۆمان نه‌که‌ین و به‌ چاویکی مه‌عریفی و سه‌رده‌میانه‌وه له‌ نیستمان برواین.

سیروان سه‌پان: به‌ گشتی کیشه‌کانی هونه‌ری شیوه‌کاری له‌جیدا ده‌بیت؟

جاسم غەفور: دەستپشانکردن و ھەتسەنگاندنی كىشەكانى ھونەرى شىۋەكارى كارىكى سەختەو دەكرىت كەسانى لىكۆنەرەو و تايبەتمەند لەبوواردە بتوانن كارى لەسەر بگەن و بە ئەنجامگىرى دروست و زانستى بگەن، بەلام منىش وەك ھونەرەمەندىكى شىۋەكار لە پانتايىبەكى ديارىكرارودا دەتوانم بۆچونى خۆم بەيان بگەم. ھونەرى شىۋەكارى وەك ھەموو ھونەرەكانى تر پوويەرووى گرەت و كىشەى جۇراوچۆرە، وە بوونى ئەو كىشەنەش كارىكى سادەبەو وەك پىنداويستىبەكى دەروونى و بەردەوام خۇيان دەنۆنن، چونكە بوونى ئەو گرەتتەنە لە پروسەى بەرەو پىشچوون و گۇرانكارىدا پىنوستن. ئەگەر لە بارى تەكنىك و ئىستاتىكاو سەپىرى ھونەرى شىۋەكارى بگەن ئەوا بەو ئەنجامە دەگەن كە ئانوكۆرى كۆرە پىن بە پىنى ئانوكۆرە ژيارىبەكان، كۆمەلايەتەكان، ئابورىبەكان و مەعريفىبەكان پوويانداو.

ئىستا رۆڭ و كاركردى ھونەر لە ژيانى خەنگدا گۇرراو، ئەمەش ئەگەل خەسلەتەكانى تاگەرايى و بە كالا بوونى مەبدەنە ئىنسانىبەكان و بە كرىيارىكردى تاكى كۆمەنگا و نرخلەندى ھەموو لايەنە مەعنىوئەكانى مرۇقا لەسەر بنەماى نرخی كالاىى و يەكبار مەسرفى، ھەروەھا روانگەو پەيوەندى تاكى ئەمرۆ بە چالاكىە ھونەرى و مەعريفىبەكانىشەو گۇرانكارى بەسەرھاتوو. ئەم سەردەمەدا نىتر ھونەر بەتايبەت ھونەرى شىۋەكارى بۆ مرۇقى بەتاككەوتوو پەراويزكراو زياتر وەك پىنداويستى جوانكردىن و ولامانەو بە ئارەزوو كەسيەكان، پارازنەوئە ماڻ و ھۆتەكان، ھەروەھا وەك بازارىكى گەورەى كرىن و فرۆشتن بۆ دەوئەمەندەكان و بازارگەنەكانى ھونەر و خاوەن گەلەريەكان سەردەمەكرىت. ھەتتە ھونەرەمەند ھەن كە ناخاوان ئەم چوارچىوہ بەرتەسكەدا لەقالب بدىرن و بەردەوام كارە ھونەرەكانىيان وەك چالاكىەكى مەعريفى و سياسى ئەنجام دەدەن، بەلام ئەوئەى باسەم كرد روائەتى گشتى ھونەر لە چوارچىوہى سىستەمى ئابووورى و سياسى ئەم سەردەمە بەيان دەكات.

سىروان سەپان: كارەكانت لەسەر ستايلى رۆژھەلاتىە ياخود پەيرەوى لە قوتايخانەكانى وەك سورىالى و پۆپ ئارت دەكەيت؟

جاسم غەفور: كارەكانم زياتر لە قوتايخانە ھونەرە رۆژئاوويەكان بەتايبەت قوتايخانەى ئىكسپرىشىستە (تەعبيرەت) ئەنمانىبەكانەو نزيكە، ھەرچەنە خۆم بە ئارەزوومەندانە شوپن ئەم قوتايخانەى نەكەوتوم بەئكو بە پىنى نزيكى ئەو ويستە ھونەرى و تەكنىكىانەى كە بۆ گەياندىنى مانا و دەربىرەكان پىنوستم بوون، ئە ئەنجامدانى زۆرەى تابلۇكانمدا شىۋازى كاركردى ئەم قوتايخانەىبەم ھەنئارەو. ھەروەھا شىۋازەكانى ترى وەك سورىاليزم و رە مزيە نيش نامادىميان لە كارە كانمدا ھەبە. ھىشتا ئەم ويستە لە چوارچىوہو ستايلىكى ديارىكرارودا خۆم قۇرخ بگەم، پىنوايە دەپىت ستايلى بخرىتە خزمەتى مانا و دەربىرەكانەو ئەك بە پىنچەوانەو، بۆنە زۆر بۆم گرنگ نىە كە چ رىيازو پىنچەبەكى ھونەرى لە كارەكانمدا دەردەكەون، ئەوئەى لام گرنگە گەياندىنى مانا و بىرۆكەبە و وە بۆ ئەم كارەش ھەولەدەم زامانىكى ھونەرى كە تواناى گەياندىنى ماناكانى ھەبىت بۆ كارەكانم ھەنئىزم.

سەھەرىك بە تارىكيدا، ۸۰ بە ۱۰۰ سم، زەيت لەسەر كەنفاس ۲۰۰۲

روانگە، ۸۰ بە ۱۰۰ سم، زەيت لەسەر كەنفاس، ۲۰۰۲

سىروان سەپان: تۆ پىنتوايە چ پردىك دروست بكرىت بۆ بەستەنەوئە ھونەرەمەندانى دەرومو ناوہوى كوردستان؟

جاسم غەفور: ھەر ئىستا چەندىن ھەونى لىرەوئەوئە ھەن بۆ دروسكردى پەيوەندى نىوان ھونەرەمەندانى تاراوگەو ھونەرەمەندانى ناوہو، ئەوئەى لە رىگەى پرۆژەى ھاوبەشەو وەك كردنەوئە پىشانتگاى ھاوبەش، ميواندارىكردى ھونەرەمەندانى ناوہو بۆ دەروە وە بە پىنچەوانەشەو. چەند گروپىكى ھونەرى و رۆشنىبىرى لەدەرەو پىنچەتوون كە بەشىك ئە ئەنجامگەيان ميواندارىكردى ھونەرەمەندانى ناوہوئەو ناساندنى ئەو ھونەرەمەندانەو كارەكانىانە بەو كۆمەنگايانەى كە ھونەرەمەندانى تاراوگەى ئى دەژىن، بەلام كەمتر پرۆژەى پىنچەوانە، ئە كوردستانەو بۆ ھونەرەمەندانى تاراوگە ھەبە. پىنوستە ئەو لايەنە ئاورى لىندىرتەو تاراوگەى ئى دەژىن، بەلام كەمتر بەركرىت. زۆر پىنوستە گرنگى بە ھونەرەمەندانى تاراوگە بدىرت، چونكە ئە وان دە توانن ببنە كە ئانى لىكە ئىپىكانى رە ھە نە ھونەرەمەندانى تاراوگەى ئى ناو كوردستانە وە. خودى بوونى ھونەرەمەندانى تاراوگە، دە وئە مە ندى و قوئىبەكى تىر دە بە خشىتە بزاڤى ھونەرەمەندانى تاراوگە و كە نالىزە كردنى ئەم لىكە ئىپىكانە ئە رىكىكى زۆر ھە نووكە بى يە و پىشتگوى خستنى كارىگە رى ئە رىبى بە سە ر بزاڤە كە دا دە سە پىنى.

سىروان سەپان: چۆن ئە ناستى ھونەرەمەندانى شىۋەكار لە كوردستان دەروائىت؟

جاسم غەفور: ژمارەبەكى زۆر ھونەرەمەندى بەتوانا ئە ناستى تەكنىكى و ھونەرىدا ئە كوردساندا ھەن، بەلام بەشيوەبەكى گشتى سەرلىشىۋاوبەكى زۆر لە ھونەرى شىۋەكارى لەكوردستان دەبىرنىت. كىشەكە تەنھا لە مەدا قەتەس نايبەتەو، بەئكو لەئارادا نەبوونى فاكتەرى رۆشنىبىرى ھونەرى لە دامودەنگاندا و ئە ناستى كۆمەنگادا، ھونەرەو ھونەرەمەندانى ئە ئىوارى كۆمەنگادا داناوو لە پرۆژەى ژيارى و مەعريفى كۆمەندا ناكارىگەرى كردوون. ھاوكات ئەگەل بوونى چەند بەكىتەبەكى ھونەرەمەندان و كالەرى

هونەری بەلام بەداخەوه له ناستی کۆمه نگادا ته ریک که وتوونه ته وه و وکارهگره که بی به رجاویان نیه. نهو یهکیهتی و گروپانه وهک وینهیهکی بچوکرارهوی دهسهلات و حیزهکان کاردهکن. هونەری شیوهکاری که نهیتوانیوه میژوو و پیناسیکی هونەری بو خوی دروست بکات، زیاتر لهگێژاویکی بن ناییندییدا پهلههکوتیت. ده بینین له وولاتانی نه وروپادا، که له ری و گرووپه هونه ریه کان ده بنه ناوه نیدیکی گرنه بو ریکهستن و ناراسته کردنی چالاکیه هزریه کان که تیایاندا گرنهترین و که رهترین بابیه ته کومه لایه تی و مه عریضی و سیاسیه کانیاں تیا ده وروژتیریت، به لام به داخه وه له کوردستان هه تا ریکهستنی گهتوگۆو سیمیناری هونه ریش له ناستی نه بووندایه و گرنگی پینادریت. هونهرمهاندانی شیوهکار پیوسته بیه له کۆنگرهیهکی گشتی به دوور له دهست تیوهردانی دهسهلات و حیزب و گروپه هونەری و حیزیهکان بکه نهوه تا گرتهکان دهسینشانیکرین ونه خشی ههنگاونان بو دهرهیهکی تازه له نامادبوون و پینسخستنی هونەری دابریژیت. بهگه ریکهستنی نهو توانا هونەریانهی که له کوردستان هه ن پیوستی به نه خشو و پینداچوونهوهیهکی رهخنهگرانه ههیه که بتوانیت میاکانیزمی نوی دهسینشان بکات تا هونەری شیوهکاری بیاته نیو دامهزاکا رۆشنیری و پهروهدهیی و ژناریهکانی کۆمه نگاوه.

سیروان سه پان: بیته وایه ناستی هونەری شیوهکاری و هونهرمهاندانی شیوهکار له باشوری عیراق بهرزتره یاخود له کوردستان؟

جاسم غهفور: له بهرنه و دایرهانی که له دواسانهکانی دهسهلاتی رژیمی به عس به سه ر براهی هونەری عیراق و کوردستاندا فه رزکرا وه له بهر نه بوونی زانیاری پیوست و په یوهندیکی زۆر به هونهرمهاندانی عیراقیه وه ناتوانم له توانا هونەریهکان و ناستی هونەری نیستایان هسه بکه م، هه رچه نه ده له ریکه ناسین و نزیکی بوونه وه به چه ند هونهرمهاندیکی شیوهکاری عیراقی و زانیاریه کانی کاتی خویندیم له په یمانگای هونه ره جوانه کان نه وه دهردهکوتیت که خاوه ن توانا و مۆرک و پیناسیکی هونەرین و هونه ره که بیان زیاتر له ناستی دهره وه شدا نامازه ی پیندهکریت. ناشکرایه که هونەری شیوهکاری له عیراق میژوو یهکی دو له مه ندی هه یه.

سیروان سه پان: دوا ووتته ت؟

جاسم غهفور: سوپاسی نه م به سه رکردنه وه بیته تان ده کم و هیوادارم نیوه ش له پرۆسه ی دهسینشان کردنی گرتهکانی هونەری شیوهکاریدا دهوری که ریکه رتان هه بیته.

www.jghafur.blogspot.com

jasimghafur@gmail.com